

Irena
Oblak

Človek...!?

Mlad je bil ta človek, poln življenja, a podlegel je mrtvim sencam prašnih koridorjev...

Mrzel jesenski veter je vel tisti dan. Iznad hribov so se premetavali oblaki kakor bele, s črno zemljo napolnjene vreče. Hipno se je izvil skozi odprtino jasnine spiralasto zvit snop sončnih žarkov in odprl pogled na svet; in vse te vreče so se svetile v čudni sajasti obarvanosti.

Grizel si je izsušene ustnice, ki so s svojimi hrastami izžarevale gnus...

Malodušno je pogledal v nebo... Nič posebnega... oblaki... težki, mrzlovodi in tu pa tam je švisnila senca izgubljenega ptiča... Samota mu je razžirala okostenelo lobanjo, ki je postajala vedno mehkejša in se je v procesu umiranja preoblikovala v zdrizasto snov, podobno pudingu.

Tekal je po ulicah, misleč, da je nekaj izgubil. Iskal je z vsó zavzetostjo, brskal po pločnikih, odkopaval cele plasti asfalta in betona; a vse za prazen nič, ki je od vseh ničev največji nič, če sploh je to nič. Nekaj se je vendar naučil. Iskati. Da, premikal je kamenček za kamenčkom, ki so se pod težo sivega betona spoprijeli v eno samo maso... Odprl je oči in videl je vsakega posebej in videl je vse; ves ta gnoj, ki se paca v medeninastih žarkih plehkega, vsakdanjega sonca, vse te razkuštrane, ušive betice, ki se naivno podijo za enoličnim vsakdanjikom, ali pa zasmrčijo v kotu smrdeče, v duhu lenobe kadeče se kavarne... In vse to ga je pripeljalo v to usodno ulico. Vsako oko, ki ga je srečalo, se je vanj porogljivo zapičilo in iz njihovih globin je prihrumel vrtoglav krohot, ki se je škrtajoče prebil skozi njihove brezzobe čeljusti, stopil ledenohladne ustnice in se skotalil na še ves vroč, tu pa tam že topeč se asfalt... kotaljenje se je spremenilo v klokotanje tihe, potuhnjene reke...

In to klokotanje krohota je jedko odmevalo v ulici iščočega človeka. Bil je krohot odraslih, sam pa je bil med njimi tako neznaten, majhen in droban; njegov smehlaj je bil podoben skoraj neslišnemu čivku komaj zleženega ptica... Ob vsakem valu ponižujočega krohota se je mrzlično stresel po oznojenem, propadajočem telesu, ki se je spreminjalo v kup sfaširanega, s črvi prepletenega živega mesa...

In tega je kriv človek s svojim brezvernim krohodom, ha, ha, ha..., je končala brezzoba starka.

Prvi napad je minil. Potipal se je. Še je človek... Gledal je z zaprtimi očmi in ničesar ni spregledal. Ha, njegove oči so bile že napiflane vsakdanjega življenja. Nič se ni spremenilo; morda to, ko so po dolgem času polili asfalt po Resljevi cesti... Toda to je tako lena sprememba, da je skoraj ni zaznal in ni se mu bilo treba učiti nič novega...

Še vedno je bil kocka sredi kvadra.

Plavi lasje so se mu sprijeli v temne pramene, prepojene s potom, ki se mu je v kapljicah drobil po čelu... in nenadoma so se vračali dogodki in doživetja iz mračnih, zapuščenih lukenj, pa tudi iz zlate odprtine je sijalo...

Da, bilo je lepo, ko sem še kot otrok gledal v svet z zaprtimi očmi kot zdaj. Zanimivo. Nikjer nisem videl peklenščka, povsod le blišč; kolikor sem ga poznal, sem ga iz pravljič. Toda nekoč, nekoč sem se odpravil spat, a spal nisem, pač pa sem široko odprl oči in zgodilo se je...

Popoldne istega dne sem bil poreden. Mati mi je zagrozila, da bo poklicala hudiča, tistega, ki ima velik, rdeč jezik, ki je hudo kosmat, z močno štrlečimi uhlji, sploh pa z belimi, ostrimi zobmi.

Mulc nesramni, da veš, poklicala ga bom in razsekal te bo na tako drobne koščke, da te noben bog ne bo več skupaj spravil!

In od takrat se je v meni nastanil nemir, strah pred srečanjem z vragom.

Tiste noči mi ni bilo do spanja. Ves čas sem prestrašen pogledoval k vratom in k oknu, kdaj se bo prikazal. Kaj, če bo kot prikazen padel pred mano, raztegnil gobec in me... Nekaj je zamolklo zarožljalo. Čutil sem že mrzle kremplje, trdno zasajene v moje rame, in zavohal sem zaripel vonj, ki je najbrž vel iz njegovega odprtega gobca... Pri vratih se je zamolklo zableščalo... Ha, to so hudičeve oči! Kako?! Pa ne da sta dva! O mati moja! Zdaj bo po meni... meni... Mislim, da me je v tem trenutku zavest kar lepo zapustila. Okoli mene se je namreč lesketalo na stotine oči, ki so me neusmiljeno obstreljevale z žgočimi metki. In tako je trajalo neizmerno dolgo, časovna enota je bila povsem druga, kot pa si jo je izmislil človek...

Kopal sem se že v lastnem potu in začutil sem, da mi telo razpada, čutil, kako se meso trga od kosti...

Mati, mati!! sem še izkričal z mrzliškim tonom. In res, prihitela je v mojo sobo in celo k moji postelji je stopila. Začudeno me je pogledala in me skoraj nadrla: Kaj je? Zakaj pa ne spiš? Ja, kaj se ti pa spet mota po glavi? Si sanjal? Spet kake neumnosti?! Saj pravim, enfant terrible...

Ha, kake sanje neki... Ne, mati... niso bile sanje... Joj, mati... videl sem ga... mati, pravega peklenščka sem videl... zakaj... zakaj si ga popoldne poklicala!? Ne, ne bi smela... zakaj... Uničila si mi otroške sanje! Da, odprla si mi oči, da sem spregledal ta svet, ki je velik, grd, spačen peklenšček...

Kaj se je pa s tabo zgodilo? Noro! Daj, daj, zapri oči, pa spi!

A tako. Torej me ne razumeš? Ali pa me nočeš razumeti? Glej, tvoj otrok sem, vsaj ti me moraš razumeti... ja, seveda, ni pa nujno, nikakor ne... Ampak vseeno, tu nad mano visi peklenšček, pa tebi nič mar. Ha, če

si ga že poklicala nadme, me vsaj razumi! Morda pa ne čutiš trpljenja, ki mi ga povzroča ta vrag? Zakaj je tako grd? Zakaj tako hudoben? Ne!!! Neee...

Sinko, si bolan?

Ja, najbrž. Tako mimogrede, nič hudega... samo srce mi žre... Ne vem, čemu me to sprašuješ? Ognja ni v tvojih očeh, prah ti leži na ustnicah, roke so trde, koščeni prsti... O, mati, mati... zaspal bom, a vraga bom odgnal... odgnal... odgnal... Sam... čisto sam... sam...

Začelo se je...

Spominjal se je tudi, ko je s široko odprtimi očmi gledal v nebo. Tiho je zorelo življenje in on ga je gledal, kako so krhki kalčki preraščali v močna stebelca...

Mir je zaživel v njegovih žilah. Počasi je vase goltal nebo... Mrtvo je švisnila senca izgubljenega ptiča... Zakrakala je vrana. Zaloputnil je z vekami, da je zabobnelo v sinje nebo. Gledal ga je skozi veke in spoznal ga je.

Mrzle roke mesečine so ga božale in počutil se je lepo. Enkrat samkrat je jokal. Bilo je takrat, ko se mu je življenje uprlo. Hotel se je zaviti v njegovo platneno odejo, a odrinilo ga je in spodilo v temo. In ostal je sam in takrat je jokal. S solznimi očmi je gledal v nebo in to ga je razumelo...

Bilo je spomladi, ko je plaval med oblaki. Ni verjel, ni mogel verjeti, da ga je nebo sprejelo za svojega. Solze mu je posušil veter in jasno in ljubeče je strmel v nebo. Plaval je nad deželo... ni se zmenil zanjo...

O zarja, lepota vseh lepot. Nebo te je dalo in nebo te bo vzelo... Hrepenel sem po tebi v tisti mračni kotlini, zdaj pa sem v tvojem objemu...

A ja, a kako je bilo z ljubeznijo? Ha, tudi to je že vrag vzela! No, takole nekako je bilo...

Sedel sem na klopci. Tam ob ribniku je stala ona, nekam zamišljena... Začutil sem njeno bližino, kar naenkrat zahrepenel po njeni ljubezni, verjetno niti ni bilo pomembno, da prav po njeni... morda po človeku, ki bi me imel rad... No, nekaj je bilo, prav lepo je bilo... Ha, pa je minilo, vse, do zadnje kaplje; nekaj je izhlapelo v nebo, drugo pa se je potopilo v ribnik. Verjetno je vse skupaj požrla kaka požrešna riba. Kaj pa naj bi bilo drugega? Drugače bi se vrnilo... Kmalu nato so jo našli, mrtvo plavajočo... S svojim srebrnobelim trebuhom se je popolnoma predala sončnim žarkom...

Zamahnil je z roko in sapa, ki jo je s tem povzročil, je odpihnila te misli proč in...

Enkrat samkrat smo gladovali, ne dolgo nazaj, pa še to pri polni mizi. Toda, kaj je ležalo na njej? O ne, ni bilo pečenih pišk, tort, piškotov, sladic, pečenk, zrezkov, vina, piva... Ne, vsega tega ni bilo. Na velikanski mizi je ležala puška pri puški, bomba pri bombi, jedrska raketa pri jedrski

raketi... In to naj bi mi jedli?! S to hrano sem se prvič srečal in bruhal bi, če bi jo okusil. Pa tudi bi je sploh ne mogel, saj nimam ne železnih zob in ne jeklenega želodca...

Prav vam bodi! Če nočete vi, izbirčneži, bodo pa oni, ki jim je vseeno. Prav veseli ne bodo, a pojedli...

Da, oni bodo pojedli, tisti reveži, ki še ne poznajo ogabnosti te hrane in jedo, kar jim pride pod zob. A ko bodo nekoč občutili robotniški oklep, bo prepozno...

To je pa zato, ker se premalo poznamo. Vsak hoče uveljaviti le svoj prav. Nihče pa ne pomisli, če smo vsi za njegov prav, če sploh je to prav. Če ni le kakšna požrešna zverina, ki samo čaka, da šavsne... Toda umrli bomo vsi... tistih nekaj ljudi, vsemogočni roboti in... kamenje, tudi to...

Utrnila se mu je misel: vsi živimo tiho, potuhnjeno življenje, ki vsakčas lahko gromovito eksplodira v mogočno razvalino in še ta se nazadnje, čeprav mogočna, sesuje v prah kakor debela preperela knjiga... vsa resnica... izgine in ni ničesar več... le prah, le duh...

Oh, kako prekleto sem trapast! Prav malo me še briga ta nesrečni svet! Nisem zato na njem, da bi od žalosti poginil ali izpustil dušo, kakor jo je ubogi črv v črnožalostni zemlji, kamor nikoli ne prodrejo življenja polni sončni žarki...

In ta golazen se bo prostaško zažirala vame, kljub temu da sem človek, misleče, ha, pametno bitje...

V tem trenutku se je zopet zavedal, kje je, kdo je in kakšen je...

Prekleto! Lažnivec sem, in to velik! Kaj nisem tak kot tisti črv v podzemlju, ki ga stokrat prerije, počez in navzdol, v globino in proti površini. Komaj pa pomoli svoj razriti rilček na plano, že zakriči paničen glas: uničite golazen nesramno, ki si upa brez dovoljenja med nas poštenjake! Uničite zajedalca! Uničite kršitelja zakonov! In dobil je tak šus v glavo, da mu jo je pri priči obrnilo za stoosemdeset stopinj. Oči so se mu zakopale globoko v možgane, da si jih je lahko natančno ogledal in precenil njihovo vrednost. Izgubil je ravnotežje in pogoltnilo ga je nazaj v večno temo... In nikoli več ni pokukal na svet, ki se je mogočno širil nad njim... po njem pa skačejo govoreči dvonožci, ki bodo nekoč s svojim kričanjem prebili zvočni zid in... Joj, to bo en velik hec, a žalosten...

Čas je za kosilo! Toda kaj bom jedel? Z rokami je jezno štrbunknil v velike žepe. Malomarno je pobrskal in privlekel na dan čisto zmečkan dinar. Ha, kaj naj bi z njim? Še če bi ga pogoltnil, bi pošteno bruhal, in še tisto bi mi vzel, kar se mi pari v želodčni vreči...

Da, on je bil, ki je v trudnem svetu željno grizel življenje... Tega se je v tem trenutku hudo zavedal.

Bolj ko je verjel vanj, bolj ga je grizel. Pobesnel je... Trpko se je oglašala volja; neka čudna plemenitost, strast, pričakovanje. Njegov obraz je bil zamišljen, ves krvav in jokal je... Klical je življenje, z zagrenjenostjo

ga je objokoval; objokoval to, kar je razgrizeno ležalo pred njim v mlaki, se pravi, on sam.

Stopil je v trgovino, veliko samopostrežno, tak, kakršen se je gledal v mlaki. Sam je bil... Nihče se ni zmenil zanj. Pograbil je košaro, tekal mimo naloženih polic, grizel jabolko, ki je naključno ležalo na tleh, in ga pobral, da bi utišal divje kruljenje... Hlastno je vanj zagrizel svoje rumene zobe. A se je premislil. Izpulil je zobe in najprej postrgal žrtvi krhko lupinico in šele nato so zobje metali v goltanec najboljše, še skoraj utripajoče meso...

Postavil je košaro pred prodajalko, da bi plačal. Toda kaj? Ogrizek, ki je sameval v tisti velikanski košari in se bebasto režal prodajalki direktno v ksiht. Zgrabila ga je z dolgimi, izpiljenimi nohti tako, da je nedolžni ogrizek zacvilil kot miš, če ji porineš žebelj med rebra. Živčno je mežikala, da so ji dolge trepalnice pridno ometale pajčevinasto ozračje. Ko se je bližala košu za smeti, so se ji hreščeece zlomile pete, tako pošastno je hodila ta fina dama. Da, ogrizek je romal v koš, sam pa je odšel bogve kam, mogoče v kontejner, in sta se nekoč spet srečala, on in ogrizek. Ne vem. Nihče več ga ni videl. Izgubil se je v iluziji grobov, morda v mestnem blišču... Kdo bi vedel? Vse je šlo tako hipno mimo, kakor ubogi, ničevi trenutek, ki je in ni, tako hitro ga nekdo izpusti in spet zapre v tisti čarobni svet sanj...

Spet se je pojavil v tisti mračni ulici kot takrat, le da je bil zdaj še bolj ubog; bil je senca svoje sence. V grozi je ugotovil, da pravzaprav sploh sence nima, ker nanj ne sije nobena luč, niti najdrobnejši sončni žarek se ni priplazil prek škrlatnih streh v temnožarečo ulico hudobnih duhov... iz katere se vali dim tlečega mesa in vonja po človeških ostankih...

Ne, cvreti se pa ne pustim, dovolj je bilo že praženja.

Bežal je...

Ven iz štirioglate mučiteljice, kjer človeku ne pustijo dihati zadihane stene, po katerih polzi smrtonosna kri! Rdeče krvničke se starikavo kremžijo, ko zadenejo v ostrino kamenčka, ki prostodušno moli iz drugače čisto gladke fasade. Boleče kihnejo, kadar si preostro zaželi sonca...

Bežal je...

Njegov tek je bil težak in naporen. Ni čudno, ko pa je pred sabo brcal na mestu stoječo skalo. Ni klonil! Preplezal jo je junaško in s ponosom, kakor da bi plezal na Triglav, in na vrhu je zmagoslavno pomahal...

Avion! Zahrustal je nad njegovo plešasto glavo... in zopet je onemoglo štrbunknil v vodeni asfalt... krilil z rokami... hropel... Skopal se je na obrežje in zaspal. Sanjal je. Bruhal je. Počasi je vstal, ozrl se je v nebo. Obšlo ga je hrepenenje kot nekoč, ko je plaval med oblaki...

Kaj sem res čisto sam? Bog, kje si? Me slišiš?!

Globok izdihljaj se mu je utrgal iz globine, mu zdrknil iz ust kot gladka, dolgo stoječa slina, se svobodno razpustil in bušil v porcelanasto sredo neba, da so zatrepetale zlate lestve. Štrlele so v veselje, v njem pa se je zibala zlata dvorana in v njej on sam, Bog.

Noge so se mu zapletale, ko je rinil proti težkim vratom cerkve... Previdno jih je odrinil in vstopil. Z jasnimi očmi se je malodušno zajedel v temo. Nekaj trenutkov je preplašeno zijal, dokler mu niso oči potemnele v duhu cerkvenega mraka. S sklonjeno glavo se je počasi približal klopem, ki so samevale sredi cerkve in s svojo črnoto hlastno vpijale čudovit blesk, odbijajoč se od enega svetnika do drugega.

Še vedno je imel sklonjeno glavo... Čutil je, kako ga kosmata duša vleče navzdol, med razpoke kockastih tal, ki so zaudarjale po gnilih možganih...

Pomaknil se je korak naprej in ponižno sklenil roke. Krčevito jih je stisnil, da so se členki prstov raztrgali in trudno kapljali v temo... težki so se parali od živega telesa in čutil je olajšanje, kakor da se očiščuje grehov, ki se valijo v brezračni pod, in razpoke so se režale... Rok ni imel več in duša mu je postala lažja... zahrepenel je po toplini... vroče se mu je treslo ledeno srce... pogledal je kvišku... Freske so se svetile v dnevni svetlobi, ki je umirjeno sevala skozi barvasta okenska stekla. Zasukal je glavo v strop. Švisnila je senca izgubljenega ptiča. Prevlekla je stropno fresko in strop se je belo zableščal; izginila je slika, na kateri je kraljeval on sam, Bog s svetom v desnici...

Tumpasti ostanek roke se mu je vihravo zvalil po jopiču in utrujeno obstal na scefраниh hlačah. Z vso težo glave je tresnil na oster rob klopi in zakričal: O, Bog, odpusti nam, saj ne vemo, kaj delamo!

Z grmečimi koraki se je bližal oltarju... bose noge so nečloveško štokljale po blazinasti preprogi. Odprl je tabernakelj. Kje si? Si me slišal? Zakaj se skrivaš?!

Nič. Praznosta se je izzivalno režala. Pograbil ga je srd in zavpil je kletvico.

Završalo je po vsej cerkvi. Mogočno se je zamajala v temeljih, da so zatrepetale debele stene. Iz tabernaklja pa je privrela silna burja; vzdignilo ga je od tal in poletel je nad vso prehojeno pot in nerodno štrbunknil v vodeni asfalt. Oprijel se je kosa lesa in lebdel...

Močan, lep mladenič se je sprehajal ob jezeru. Njegov sošolec. Prepoznal ga je. Nudil mu je pomoč.

Ne dotikaj se me! Pusti mi umreti...

Ni ga poslušal. Stegnil je roke, ga prijel za rame in položil na skalo. Groza mu je štrlela iz oči, ko je gledal to razvalino... Rok ni opazil, sploh ta čl... ni imel nobenega uda več, le še hrbtenjača mu je živčno poskakovala in kdaj pa kdaj spustila pljunek rjavkaste tekočine... Obraz sicer ni občutil jedkosti vodenega asfalta, a ni bil nič boljši. Edino oči so bile še podobne človeškim...

Nenadoma so se tudi te spremenile v sluzasto tekočino in užaljene zapustile vražji duplinici. Ostal je brez oči, v glavi pa se mu je z nenavadno hitrostjo vrtel nemi film...